

Prvým filmom DVD edície zo 40. a 50. rokov je Kapitán Dabač

Už v piatok 30. septembra 2011 vyjde na DVD prvý titul z edície Slovenský film 40. a 50. rokov, ktorú pripravili na tohtoročnú jeseň Slovenský filmový ústav (SFÚ) v spolupráci s vydavateľstvom Petit Press. Otváracím titulom edície je vojnová dráma Paľa Bielika *Kapitán Dabač*, ktorá do dejín slovenskej kinematografie vstúpila vytvorením individuálneho hrdinu, pričom Dabač v podaní Ladislava Chudíka sa stal jednou z jeho najvýznamnejších a zároveň divácky najobľúbenejších filmových postáv.

Film *Kapitán Dabač* je predovšetkým drámou dôstojníka slovenskej armády, ktorý si pod vplyvom osobnej životnej prehry postupne počas bojov na Ukrajine uvedomuje hrôzy fašizmu. Po návrate na Slovensko sa zapojí do protifašistického odboja. Jeho odpor však zostáva v rovine individuálnej vzbury, keď ako vojak pochybuje aj o zmysle partizánskej činnosti. Film nakrútil Paľo Bielik podľa vlastného scenára, ktorý napísal na základe filmovej poviedky *Po horách, po dolinách* od spisovateľa Vladimíra Mináča z roku 1955.

Svoj prvý hraný film s tematikou Slovenského národného povstania (SNP) nakrútil režisér Paľo Bielik pod názvom *Vlčie diery* už v roku 1948, v príbehu o Dabačovi sa k tejto téme vrátil o jedenásť rokov neskôr. Práve v tejto dráme sa v slovenskej kinematografii vtedy prvýkrát objavila téma individuálneho hrdinu, ktorý sa v existenčne vypätej historicko-spoločenskej situácii odmieta stať súčasťou kolektívneho konania. Režisérom filmu mal byť pôvodne Andrej Lettrich, ale po rôznych dramaturgických problémoch bol nakoniec spracovaním námetu poverený Paľo Bielik. Podobne ako na filme *Vlčie diery*, aj pri *Kapitánovi Dabačovi* spolupracoval s kameramanom Karolom Krškom a s vedúcim výroby Vladimírom Zimmerom. Ako asistent réžie sa pri Bielikovi objavil režisér Stanislav Barabáš, ktorý o dva roky neskôr debutoval hraným filmom tiež z obdobia SNP *Pieseň o sivom holubovi* (1961).

Postavu kapitána Dabača vo filme vynikajúco stvárnil herec Slovenského národného divadla Ladislav Chudík, ktorý si na Dabača spomína rád. Ešte aj dnes ho charakterizuje veľmi výstižne: „Dabač mal náboj. Mal rozmer. Nemal ku každému vyvážený vzťah. Nebol to váhajúci bojovník. Bol to chlap, ktorý sa vedel rozhodnúť a ktorý prirodzenou autoritou bol príkladom pre svojich vojakov. Mne to imponovalo, a keď sme to nakrúcali, veľmi som sa chcel s tou postavou zžiť. Od stredného bodu smeroval viac ku kladnému pólu. Vedel byť prísny nielen voči druhým, ale aj voči sebe. Človek môže vykonať činy, alebo povedať slová, ktoré neskôr oľutuje. Ale Dabač taký nebol, pretože mal postavený cieľ. Keď sa rozhodol, tak konal.“ V čase, keď sa Chudík rozhodol prijať túto úlohu, nepredpokladal, že práve Dabač sa dostane na „prvé miesto mojej filmovej dráhy“.

Kapitán Dabač sa začal nakrúcať vo februári 1959 v okolí Bukovej a Smoleníc a v dedinách Borinka a Mariánka a celkový rozpočet filmu dosiahol 4,735.831 Kčs. Na

nakrúcaní exteriérových scén sa podieľalo cca 400 vojakov československej armády. Film bol dokončený k 15. výročiu SNP a spolu s filmom režisérov Andreja Lettricha a Jozefa Medveďa *V hodine dvanástej* mal premiéru v rámci oficiálnych osláv tohto výročia. Film mal veľký divácky úspech a v kinách ho videlo viac ako 2 milióny divákov. V roku 1960 v Umeleckej súťaži k 15. výročiu vzniku ČSSR získal film Osobitnú cenu.

informácie sú spracované z časopisu, ktorý je súčasťou vydania DVD

KAPITÁN DABAČ (1959)

Réžia: Paľo Bielik • Námet: Vladimír Mináč (poviedka Po horách, po dolinách) • Scenár: Paľo Bielik • Kamera: Karol Krška • Hudba: Milan Novák • Strih: Maximilián Remeň • Zvuk: Jaroslav Plavec • Architekt: Ivan Vaníček • Kostýmy: Viera Škrabalová • Vedúci výroby: Vladimír Zimmer • Hrajú: Ladislav Chudík, Elo Romančík, Hilda Augustovičová, Ctibor Filčík, Zdena Gruberová, Anton Michalička, Ondrej Jariabek, Elena Latečková, Eva Krížiková, Eduard Bindas, Ivan Mistrík, Ernest Pauš, Martin Ťapák, Vladimír Zimmer, Viliam Polónyi, Jozef Hanúsek, Július Vašek a ďalší • Minutáž: 99 min. • Distribučná premiéra: 28. 8. 1959

DVD edícia Slovenský film 40. a 50. rokov obsahuje desať významných titulov z obdobia dvoch spomínaných desaťročí, tri z nich sú snímky Paľa Bielika, najvýraznejšieho tvorcu tohto obdobia. Desiatku tvoria tituly *Kapitán Dabač* Paľa Bielika, *Šťastie príde v nedeľu* Jána Lacka, *Rodná zem* Jozefa Macha, *Štyridsaťštyri* Paľa Bielika, *Štvorylka* Jozefa Medveďa, *Varuj...!* Martina Friča, *Vlčie diery* Paľa Bielika, *Katka* Jána Kadára, *Čert nespí* Petra Solana a Františka Žáčka a *Dáždnik svätého Petra* Vladislava Pavloviča a Frigyesa Bána. Všetkých desať DVD nosičov vyjde s rovnakým obsahom ako po minulé roky, okrem filmov sú na nich aj bonusy, medzi nimi informácie o filme, ohlasy z tlače, profily tvorcov a fotogaléria. Titulky a menu majú DVD slovenské a anglické a ku každému filmu je ako predfilm pripojený jeden dobový *Týždeň vo filme*. Osem filmov z edície je aj s komentárom pre nevidiacich (*Kapitán Dabač*, *Šťastie príde v nedeľu*, *Rodná zem*, *Štvorylka*, *Varuj...!*, *Vlčie diery*, *Čert nespí* a *Dáždnik svätého Petra*). Ako súčasť s každým DVD vyjde časopis, ktorý prostredníctvom rozhovorov a profilov tvorcov, štúdií k filmom či výňatkov z dobovej tlače ilustruje dobu vzniku týchto diel aj ich prijatie divákmi a kritikou. Jednotlivé filmy vychádzajú v týždenných intervaloch od piatka 30. septembra do 2. decembra 2011 a zakúpiť si ich bude možné v novinových stánkoch, priamo vo vydavateľstve Petit Press, v predajni KLAPKA.SK na Grösslingovej ul. 43 a na www.petitshop.sme.sk alebo www.klapka.sk.

Viac informácií o DVD edícii Slovenský film 40. a 50. rokov a jej jednotlivých tituloch nájdete na www.sfu.sk.